

УДК 929:327.39(=16)(477)+
070(477)“18”(092)

**ГАЛИЧИНА В НЕОПУБЛІКОВАНОМУ ЛИСТУВАННІ
ІВАНА АКСАКОВА З РЕДАКТОРОМ “ОСНОВИ”
ВАСИЛЕМ БІЛОЗЕРСЬКИМ (1861)**

Віктор Дудко

старший науковий співробітник

Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, канд. філол. наук (м. Київ)

Євген Пеленський слушно вважав “серйозне зацікавлення Галичиною” підставою розглядати петербурзький часопис “Основа” (1861–1862) як загальноукраїнське видання¹. Тема зв’язків “Основи” з Галичиною включає низку аспектів: висвітлення галицької проблематики в часописі; її місце в полеміках “Основи” з російською періодикою (“Современник”, “День”); участь галицьких авторів у виданні; його синхронна рецепція в Галичині. Досі відповідні сюжети розглядалися переважно на матеріалі самої “Основи”, львівських архівів, тамтешньої української преси². Подальше опрацювання теми потребує розширення джерельної бази за рахунок неопублікованих матеріалів зі східноукраїнських і російських архівів³.

© Дудко В., 2008

¹ Українська книга.— 1938.— № 8/10.— С. 155.

² Напр., див.: *Студинський К.* Слідами Куліша // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка.— Львів, 1928.— Т. СХLVIII.— С. 243-244, 250-252; *Його ж.* Зв’язки Василя Білозерського з галичанами // ЦДІА України у Львові.— Ф. 362, оп. 1, спр. 101.— Арк. 7-20; *Райківський І.* Галичина на сторінках літературно-наукового місячника “Основа” (1861–1862 рр.) // Українознавчі студії.— 2005/2006.— № 6/7.— С. 300-308; *Ільницька Л.* “Русалка Дністровая” (1837) у бібліотеках і музеях світу: Історико-книгознавче дослідження.— Львів, 2007.— С. 77-78, 102-103.

³ Напр., див.: *Дудко В.* Яків Головацький і петербурзький журнал “Основа” (1861–1862) // Шашкевичіана: Нова серія.— Львів; Вінніпег, 2000.— Вип. 3/4.—

Значний інтерес становлять, зокрема, неопубліковані листи відомого слов'янофільського діяча Івана Аксакова (1823–1886) і редактора-видавця “Основи” Василя Білозерського (1825–1899). Щоб точніше уявити обставини, за яких постали ці епістолярні документи, належить, принаймні конспективно, окреслити їхню передісторію — власне, відносини петербурзького українського гуртка зі слов'янофілами в “дооснов'янські” часи.

Як зазначав Борис Єгоров, хоча термін “слов'янофіли” мав би засадничо передбачати однаково доброзичливе ставлення до всіх слов'янських народів, насправді, як завжди в реальному житті, ситуація була істотно складнішою⁴. Приміром, Іван Аксаков, “попри деякі риторичні вияви симпатії до України, фактично послідовно вів принципову боротьбу проти самостійної української літератури та літературної мови”⁵. Слов'янофіли не могли визнати мовної, а отже і національної окремішності українців, оскільки це загрожувало б руйнацією уявлення про “велику російську націю”. Показово, що водночас слов'янофіли підтримували слабший білоруський “регіоналізм”, не такий небезпечний для концепції національної єдності⁶.

Восени 1858 р. в оголошенні про видання газети “Парус” Аксаков, називаючи слов'янські народи, не згадав про українців. Це обурило Куліша й Шевченка, який, відповідаючи на пропозицію Михайла Максимовича взяти участь у новому виданні, писав до нього 22 листопада 1858 р.: “Парус” у своєму універсалі перелічив всю слав'янську братію, а про нас і не згадав. Ми вже бач, дуже, близькі родичі. Як наш батько горів, то ваш батько руки грів”⁷. Відомо, що чернетку Шевченкової відповіді Максимовичу написав Куліш⁸, який ще раніше у двох листах⁹ гостро висловився стосовно виявленої в оповістці про видання “Паруса” антиукраїнської позиції Аксакова. Оголошення Аксакова, як свідчив Куліш,

С. 263-273; *Його ж.* Стаття Івана Лашнюкова “Об отношениях галицких русинов к соседям” (1862): атрибуція, проблематика, контексти // Український археографічний щорічник: Нова серія.— Київ, 2006.— Вип. 10/11.— С. 362-385.

⁴ Див.: *Егоров Б. Ф.* А. С. Хомяков и украинский вопрос // Хмелитский сборник.— Смоленск, 2002.— Вып. 5: А. С. Хомяков: Проблемы биографии и творчества.— С. 26.

⁵ *Дзюба І.* У всякого своя доля: Епізод із стосунків Шевченка зі слов'янофілами.— Київ, 1989.— С. 326-327.

⁶ Див.: *Глембоцкий Х.* Александр Гильфердинг и славянофильские проекты изменения национально-культурной идентичности на западных окраинах Российской империи // *Ab Imperio.*— 2005.— № 2.— С. 139.

⁷ *Шевченко Т.* Повне зібрання творів: У 12 т.— Київ, 2003.— Т. 6.— С. 176.

⁸ Див.: Там само.— С. 451-454; Листи до Тараса Шевченка.— Київ, 1993.— С. 124, 294-296.

⁹ Див.: Письма П. А. Кулиша к С. Т. Аксакову / Сообщ. *В. Шенрок* // Русская старина.— 1904.— Дек.— С. 704-706; *Гудзий М. К.* Невидані листи П. О. Куліша до Аксакових // *Радянське літературознавство.*— 1957.— № 19.— С. 102.

стало для нього імпульсом подати клопотання про дозвіл видавати український часопис “Хата”, яке було відхилено¹⁰.

Лист Куліша до Аксакова від 28 листопада 1858 р. перейнятий твердим переконанням, що рано чи пізно український часопис з’явиться й допомагає розвіяти хибні наставлення опонентів українського руху”: “[...] мы общим тоном нашего журнала защитим свой край от странного взгляда на него северно-русского человека. [...] Ни Петербург, ни космополитизм не по душе нам: Вы сделали не тот вывод из моих двух-трех слов, какой, надеюсь, сделаете из нашего журнала, когда он будет существовать в печати. Мне могут не позволить его год и два, но существовать он должен [...]”¹¹.

Український часопис “Основа”, який очолив Білозерський, почав виходити у січні 1861 р.¹² Невдовзі Аксаков у недатованому листі до Білозерського виклав свої побажання стосовно характеру висвітлення в “Основі” галицької проблематики.

Конкретною спонукою звернутися до Білозерського було для Аксакова бажання забезпечити регулярне отримання “Основи” його однодумцями у Відні й Галичині. Зокрема, він писав: “Вы издаете журнал “Основа”. Как журнал южнорусский, он, разумеется, имеет особенный интерес для наших южнорусских братьев вне пределов России, именно для галичан. Путешествие мое за границу, в прошлом году, поставило меня в довольно близкие отношения ко многим из них. Позвольте мне просить Вас (если только Вы уже не предупредили моего желания): посылать три экземпляра Вашего журнала для Галиции в Вену. Один экземпляр для отца Раевского, нашего протоиерея при Венском посольстве, одного из полезнейших людей для славянского дела (у него сборный пункт всех русинов, или просто: русских в Галиции, приезжающих в Вену¹³); другой для г[осподина] Головацкого во Львове; третий для г[осподина] Криницкого. Этот молодой человек, хотя и униатский священник, мой искренний приятель, человек с пламенною любовью к своему народу, умный, образованный, употребляющий

¹⁰ Докладно див.: Дудко В. Нереалізовані журнальні плани Пантелеймона Куліша (1857–1858 рр.) // Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. — Київ, 2005. — Вип. 11. — С. 327-340.

¹¹ Письма П. А. Кулиша к С. Т. Аксакову / Сообщ. В. Шенрок // Русская старина. — 1904. — Дек. — С. 705; Гудзий М. К. Невидані листи П. О. Куліша до Аксакових // Радянське літературознавство. — 1957. — № 19. — С. 705.

¹² У травні 1860 р. на прохання близького до кола “Основи” Андрія Маркевича із програмою українського часопису ознайомився брат Івана Аксакова Костянтин (1817–1860) і висловив свої міркування про неї (див.: Лобач-Жуценко Б. Б. Т. Г. Шевченко і Марко Вовчок у листуванні В. С. Аксакової та М. Г. Карташевської // Радянське літературознавство. — 1987. — № 6. — С. 60). Характер відгуку Костянтина Аксакова невідомий.

¹³ Михайло Раєвський (1811–1884) був протоієреєм російської посольської церкви у Відні у 1842–1884 рр.

все своє скудне жалованьє на виписку руских книг, которими снабжає студентів униатської семінарії і предохраняє їх від шкідливого католицького впливу. Пересылає Ви можете дуже просто і абсолютно даром: по мірі виходу книжок завертуйте три екземпляри в пакет, на пакеті зробіть надпис: Михайлу Федоровичу Раєвському в Вене, і відсилайте пакет Олександрові Федоровичу Гільфердингу [...]. Вероятно, Ви навіть знайомі з Гільфердингом. Якщо ж ні, то не мешало б Вам познайомитися з ним: він може бути Вам взагалі дуже корисний для Ваших стосунків з русинами галицькими і угорськими”¹⁴.

Усі три особи, для яких Аксаков просив надіслати “Основу”, загалом поділяли його погляди на галицькі проблеми. Окремо слід згадати, що Головацький, хоч виразно схилився до москвофільства, намагався, однак, не демонструвати цього публічно і все ще виявляв інтерес до українського письменства, до контактів із наддніпрянськими колегами і спеціально до “Основи”¹⁵. Біограф тогочасного докторанта віденської

¹⁴ Рукописний відділ Російської національної бібліотеки.— Ф. 608, оп. 1, спр. 4601.— Арк. 1-1зв. (далі — РНБ, аркуш). Російський славіст Олександр Гільфердинг (1831–1872) на той час служив в Азіатському департаменті Міністерства закордонних справ і мав змогу пересилати за межі Росії друковані матеріали й рукописи дипломатичною поштою. Принагідно слід зазначити, що він — один із небагатьох слов’янофілів — вважав позицію газети “День” стосовно українства хибною (див.: Из переписки А. Ф. Гильфердинга с И. С. Аксаковым: (К 30-летию со дня смерти И. С. Аксакова) / Публ. О. С. Аксаковой; Вступ. статья С. М[ельгунова] // Голос минувшего.— 1916.— № 2.— С. 210–211).

¹⁵ Див.: *Нахлік Є. Пантелеймон Куліш і “Руська Трійця”*: До проблеми ідеологічних шукань серед української інтелігенції ХІХ століття.— Львів, 1994.— С. 11. Фіксує зацікавлення Головацького “Основою”, не варто, однак, перебільшувати його близькість до петербурзького видання і міру участі в ньому. У низці студій Головацькому приписувано анонімно надруковані в “Основі” статті “Русини в 1848 году. (Памяти Т. Г. Шевченка)” й “Об отношениях галицких русинов к соседям. (Из Галичины)” (напр., див.: *Студинський К. Зв’язки Василя Білозерського з галичанами // ЦДІА України у Львові.— Ф. 362, оп. 1, спр. 101.— Арк. 11-12; “Руська Трійця”*: Маркіян Шашкевич, Іван Вагілевіч, Яків Головацький: Бібліографічний покажчик (1834–1990) / Укл. Л. І. Ільницька.— Львів, 1993.— С. 67; *Паушева Н. М.* Очерки истории русского движения в Галичине ХІХ–ХХ вв.— Москва, 2001.— С. 63–66). Авторство однієї з них нещодавно документально з’ясовано (див.: *Дудко В.* Стаття Івана Лашнюкова “Об отношениях галицких русинов к соседям” (1862): атрибуція, проблематика, контексти // Український археографічний щорічник: Нова серія.— Київ, 2006.— Вип. 10/11.— С. 370–379). Дискусійне питання про авторство статті “Русини в 1848 году. (Памяти Т. Г. Шевченка)” (пор.: *Дудко В.* Яків Головацький і петербурзький журнал “Основа” (1861–1862) // Шашкевичіана: Нова серія.— Львів; Вінніпег, 2000.— Вип. 3/4.— С. 267–269; *Ільницька Л.* “Русалка Дністровая” (1837) у бібліотеках і музеях світу: Історико-книгознавче дослідження.— Львів, 2007.— С. 77, 102–103) потребує додаткового обговорення.

духовної семінарії Іполита Криницького (1830 — бл. 1907) писав, що там “він займався більше політикою, чим наукою”, і додавав: “На витворення його політичного світогляду мав, без сумніву, найбільший вплив протоєрей російської амбасади у Відні Мих[айло] Раєвський”¹⁶.

10 березня 1861 р. Аксаков зазначав у листі до Раєвського: “Я писал [...] к издателю малороссийского журнала ”Основа”, чтоб он выс[ы]лал Вам два-три экземпляра, хотя, впрочем, я нисколько не сочувствую его направлению”¹⁷. Цілком очевидно, що Білозерський не виконав прохання Аксакова (принаймні із листування Якова Головацького відомо, що він не діставав “Основу” регулярно¹⁸). Виглядає, що редактор “Основи” не бажав надсилати часопис особам, які не були симпатиками українського руху. У листі-відповіді Аксакову від 12 квітня 1861 р. Білозерський писав дуже “обтічно”: “Основу” я послал в Галицію, Белград і Прагу, еще до получения Вашего письма”¹⁹. Імовірно, Білозерський і тоді, і пізніше надсилав “львівські” примірники свого видання до редакції газети “Слово”, на сторінках якої з’явилися численні передруки з українського журналу.

Відтак Аксаков виклав у реферованому листі до Білозерського власні побажання стосовно підходу до висвітлення в “Основі” тогочасного галицького життя:

“Я должен [...] обратить Ваше внимание на следующее обстоятельство. Самое пламенное желание галичан (разумеется, не поляков): присоединиться к России, приобщиться к общей русской семье, иметь один

¹⁶ *Студинський К.* Один з перших // *Студинський К.* З пожовклих листків: (Замітки і студії).— Львів, 1917.— С. 59. Дослідник писав про М. Раєвського: “Він уладжував зчаста у себе літературні вечери, на які запрошував студентів-слов’ян з виїмкою поляків. Заманено туди також питомців віденської духовної семінарії, які ходили до о. Раєвського і до його церкви тайком, переодіті в світську одіжу. Раєвський наділював їх книжками та впливав на розвій їх політичних думок більше, чим видання “Лады” (1853), “Семейной библиотеки” (1855–1856), “Антологии” (1854), поем Дідицького або й “Истории древнего Галичско-русского княжества” Зубрицького та чим іншісторонні впливи” (Там само). Як пригадував відвідувач зібрань у Раєвського, “той чорнобай чарував і паморочив наші молоді душі надіями на восток, на восток, на землю обітовану” (*Устиянович К.* М. Ф. Раєвський і російський панславизм: Споминки з пережитого і передуманого.— Львів, 1884.— С. 61).

¹⁷ *Иван Сергеевич Аксаков* в его письмах.— Санкт-Петербург, 1896.— Т. 4.— С. 48.

¹⁸ *Див.: Студинський К.* Слідами Куліша // *Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка.*— Львів, 1928.— Т. СХLVIII.— С. 250-252; *Дудко В.* Яків Головацький і петербурзький журнал “Основа” (1861–1862) // *Шашкевичіана: Нова серія.*— Львів; Вінніпег, 2000.— Вип. 3/4.— С. 269-270.

¹⁹ Рукописний відділ Інституту російської літератури (Пушкінський Дім) Російської академії наук.— Ф. 3, оп. 4, спр. 36.— Арк. 1 (далі — ПД, аркуш). Цей лист запроваджено до наукового вжитку у вид.: *Лобач-Жученко Б. Б.* Літопис життя і творчості Марка Вовчка.— Київ, 1969.— С. 107.

общерусский литературный язык. Все, что носит печать партикуляризма в пределах России, не только не встречает их сочувствия, но серьезно смущает и беспокоит их. Австрия же, стараясь всеми силами подорвать их сочувствие к России, хлопочет о возбуждении в них чувства национальной особенности; она запрещала, а отчасти и запрещает употребление общерусского литературного языка, как и русского гражданского шрифта, и приказывает писать по-малороссийски. [...] Не веруя в возможность отпадения Малороссии от России, Австрия тем не менее всячески старается поддерживать эти идеи в Галиции и в самой Малороссии. Ей нужно только отвратить сочувствие галичан от России как цельного государства, — а там, думает Австрия, я с ними справлюсь!

Теперь Вы сами можете обсудить, каков должен быть Ваш образ действий относительно наших заграничных южнорусских братий. Так как журнал Ваш не проникнут духом узкого партикуляризма, и Вы признаете права общерусской литературной речи, признаете возможность выработки общерусского духовного типа с полным признанием племенных особенностей, то я думаю, что журнал Ваш может быть очень полезен в Галиции, и Вы можете употреблять пособие и общерусского, и малороссийского языка — на поддержание веры в Россию, на возбуждение неодолимого могучего желания — слиться с ней в одну 60-миллионную семью”²⁰.

Відповідь Білозерського постала, як виглядає, зі значним запізненням, про що свідчить її початок (Аксаков саме перебував у Петербурзі): “Душевно сожалею, многоуважаемый Иван Сергеевич, что мне не удалось вчера повидаться с Вами и — извиниться: за множеством занятий я не успел ответить на Ваше письмо, желая написать откровенно и, след[овательно], в этом случае много”²¹.

Відверті думки Білозерського, що їх він мав би висловити в ненаписаному листі до Аксакова, надаються принаймні для часткової реконструкції на підставі кількох “основ’янських” публікацій. Рекомендації Аксакова стосовно ведення “галицької” теми були засадничо неприйнятними для “Основи”, яка вже у перших числах виразно висловилася стосовно деяких важливих аспектів відповідної проблематики. Реагуючи на публікацію “Современной летописи Русского вестника”, в якій було обстоювано потребу наближення мови галицьких письменників до російської літературної мови²², невідомий автор українського часопису

²⁰ РНБ.— Арк. 2-2зв.

²¹ ПД.— Арк. 1.

²² Зокрема, в “Современной летописи Русского вестника” було зазначено: “Русские составляют большинство народонаселения в Галиции. [...] они имеют письменность; язык, ими употребляемый, гораздо ближе к нашему литературному языку, чем то малороссийское наречие, каким пишут наши украинские

недвозначно зазначав у його лютневому числі: “Искусственность и безжизненность галицко-русской литературы суть естественные последствия неестественного ее положения и отдаления ее от языка народного”²³. У нотатці, якою “Основа” супроводила републікацію програми львівської газети “Слово”²⁴, було зазначено: “[...] “Слово” тогда будет иметь успех, тогда достигнет цели, когда сделается народным не только по своему намерению, не только по мысли, но и по языку. “Лучше свое латане, ніж чужее хватане, лучше свое лохматне, ніж чужее прохатне”. Этого народного языка следует искать не в книгах, а в живом слове народа: оно должно быть главным источником и основой письменной словесности; из него, как из корня, она должна развиваться и расцветать. Пользуясь без разбору другими языками, что мы беспрестанно замечаем у галицких русских писателей, “Слово” может достигать посторонних целей, но — не главной, и никогда не сделается живым органом народной мысли и чувства, никогда не будет душой народной жизни”²⁵. Набагато виразніше про це було сказано в тогочасних листах Куліша. 23 січня 1861 р. він писав до Олександра Кониського щойно після ознайомлення з оголошенням про видання “Слова”: “Просьятъ і нас до гурту, та такою мовою пишуть, що аж сумно! Розум у їх є, та немає

литераторы. [...] Писатели Червонной Руси стараются более о том, чтобы сблизить свое наречие с литературным, общерусским языком, не следуя примеру наших украинских литераторов, которые передразнивают все оттенки и тоны народного говора” ([*Катков М. Н.*] Москва, 25-го января // Современная летопись Русского вестника.— 1861.— Янв. № 4.— С. 13).

²³ [*Кулиш П.?*] Ответ “Современной летописи Русского вестника”.— Основа.— 1861.— Февр.— С. 258. Відповідь на цитовану публікацію “Основи”: [*Катков М. Н.*] Наш язык и кто такие свистуны // Русский вестник.— 1861.— Т. 32.— Март.— Литературное обозрение и заметки.— С. 1-13. У цій статті Катков підтвердив позицію свого видання стосовно мови галицьких літераторів і скептично висловився про перспективи розвитку українського письменства. Намір редакції українського часопису відповісти на статтю Каткова “Наш язык и кто такие свистуны” (див. повідомлення “От редакции”, вміщене на непагінованому аркуші наприкінці квітневого числа за 1861 р.) не було реалізовано.

²⁴ Примірник відповідної програми додав до досліджуваного листа Білозерського й Аксакова, зазначаючи: “Я получил из Львова программу журнала или часописи “Слово”. Думаю, что Вы ее уже имеете, но на всякий случай посылаю ее Вам с просьбою возвратить ее мне “по миновении надобности”. Это первая *политическая* часопись на русском языке после 1848 года” (РНБ.— Арк. 1зв.-2). Аксаков не помилявся: уже принаймні наприкінці січня 1861 р. редакція “Основи” розпоряджувала примірником оголошення про видання “Слова” (напр., див.: *Возняк М.* Листування Панька Куліша з Олександром Кониським // Нова Україна.— 1923.— № 10.— С. 142).

²⁵ [*Кулиш П.?*] Галицко-русская газета “Слово” // Основа.— 1861.— Март.— С. 82.

мови”²⁶. Згодом — уже на початку 1862 р. — “Основа” щиро привітала появу на сторінках “Слова” низки україномовних публікацій²⁷.

Про функціонування української мови в галицькій періодиці невдовзі докладно висловився Микола Чернишевський у статті “Национальная бестактность”, анонімно надрукованої у липневій книжці петербурзького журналу “Современник” за 1861 р.²⁸ Статтю було написано з приводу двох перших чисел газети “Слово”. Автор обстоював необхідність мовної єдності галицьких і наддніпрянських українців, яку він вважав запорукою майбутньої єдності політичної. Окрім того, Чернишевський пропонував галицьким українцям замість конфронтації з поляками співпрацювати з ними, оскільки, як він твердив, редакція “Слова” “ошибается, воображая в поляках вражду против русинской национальности”²⁹, висловлював думку, що активна участь духовенства у світських справах негативно впливає на громадсько-політичне життя галицьких українців. (Загалом поділяючи погляд Чернишевського на “мовний” аспект проблематики, “Основа”, однак, не погоджувалася із трактуванням у публікації “Современника” інших тем). Стаття Чернишевського викликала тривалу пресову полеміку, учасниками якої стали й “Основа” та ново-заснований слов’янофільський тижневик “День” (перше число вийшло 15 жовтня 1861 р.), що його редагував Аксаков. На шпальтах газети було вже публічно артикульовано його погляд на галицькі справи, висловлений у розглянутому листі до Білозерського. Ця частково висвітлена полеміка³⁰ потребує подальшого опрацювання — зі спеціальною увагою до її “галицьких” аспектів — на ширшій джерельній базі.

²⁶ *Возняк М.* Листування Панька Куліша з Олександром Кониським // *Нова Україна*. — 1923. — № 10. — С. 142. Також див. лист Куліша до Якова Головацького від 28 січня 1861 р. (*Студинський К.* Слідами Куліша // *Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка*. — Львів, 1928. — Т. СХLVIII. — С. 250).

²⁷ Див.: *Основа*. — 1862. — Січ. (янів.). — С. 109-110. Ще раніше (на початку листопада 1861 р.) Куліш писав у недатованому листі до Олександра Кониського: “Он уже і галицькому “Слові” по-нашому наламуються писати” (*Возняк М.* Листування Панька Куліша з Олександром Кониським // *Нова Україна*. — 1923. — № 10. — С. 148).

²⁸ Див.: *Чернышевский Н. Г.* Полное собрание сочинений: В 15 т. — Москва, 1950. — Т. 7. — С. 775-793.

²⁹ Див.: *Чернышевский Н. Г.* Полное собрание сочинений: В 15 т. — Москва, 1950. — Т. 7. — С. 787.

³⁰ Див.: *Дудко В.* Стаття Івана Лашнюкова “Об отношениях галицких русинов к соседям” (1862): атрибуція, проблематика, контексти // *Український археографічний щорічник*: Нова серія. — Київ, 2006. — Вип. 10/11. — С. 362-368.

**ГАЛИЧИНА В НЕОПУБЛІКОВАНОМУ ЛИСТУВАННІ
ІВАНА АКСАКОВА З РЕДАКТОРОМ “ОСНОВИ”
ВАСИЛЕМ БІЛОЗЕРСЬКИМ (1861)**

Віктор Дудко

старший науковий співробітник

Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, канд. філол. наук (м. Київ)

Проаналізовано листування відомого слов'янофільського діяча Івана Аксакова з редактором першого українського журналу “Основа” Василям Білозерським, які мали кардинально відмінні погляди на перспективи суспільно-політичного розвитку Східної Галичини. “Основа” послідовно виступала за єдність галицьких і наддніпрянських українців, полемізуючи з цього питання з російською періодикою.

Ключові слова: слов'янофільство, українська преса, полеміка, рецепція.

**HALYCHYNA IN UNPUBLISHED CORRESPONDENCE
OF IVAN AKSAKOV AND VASYL' BILOZERS'KYI, OSNOVA EDITOR (1861)**

Viktor Dudko

Senior Research Fellow, Shevchenko Institute of Literature,

National Academy of Sciences of Ukraine, Candidate of Philological Science (Kyiv)

The article analyzes correspondence of well-known Slavophile Ivan Aksakov with Vasyly Bilozers'kyi, editor of the first Ukrainian *Osnova* magazine who had absolutely different points of view on social and political development of Eastern Halychyna. *Osnova* polemically stressed the unity of Ukrainians from Halychyna and Eastern Ukraine polemizing thus with Russian press.

Keywords: Slavophilism, Ukrainian press, polemics, reception.

**ГАЛИЦИЯ В НЕОПУБЛИКОВАННОЙ ПЕРЕПИСКЕ
ИВАНА АКСАКОВА С РЕДАКТОРОМ “ОСНОВЫ”
ВАСИЛИЕМ БЕЛОЗЕРСКИМ (1861)**

Віктор Дудко

старший научный сотрудник

Института литературы им. Т. Г. Шевченко НАН Украины, канд. филол. наук (г. Киев)

Проаналізовано переписки известного славянофильского деятеля Ивана Аксакова с редактором первого украинского журнала “Основа” Василием Белоцерским, которые придерживались кардинально отличных взглядов на перспективы общественно-политического развития Восточной Галиции. “Основа” последовательно выступала за единство галицких и надднепрянских украинцев, полемизируя по данному вопросу с русской периодикой.

Ключевые слова: славянофільство, українська преса, полеміка, рецепція.